

ספרות

1. Muck R.E. and Bolsen K.K. 1991. Silage Preservation and Silage Additive Products. NFIA Field Guide for Hay and Silage Management in North America. NFIA, West Des Moines, IA 50265 p. 105-126.
 2. Bolsen K.K., Sonon R.N., Dalke B., Pope R., Riley J.G. and Laytimi A. 1992. Evaluation of Inoculant and NPN Silage Additives: A Summary of 26 Trials and 65 Farm-scale Silages. Cattlemen's Day 1992.
 3. Bolsen K.K., Laytimi A., Pope R. and Riley J.G. 1989. Effect of Inoculant and NPN Additives on Dry Matter Recovery and Cattle Performance: A Summary of 22 Trials. Cattlemen's Day 1989.
- בהרבה מאשר אחוז של חומר יבש. ואמנם, בניסויים המסוכמים לעיל נמצא, כי התחמיצים שטופלו בחש"ח הביאו לביצועים ירודים של בעלי-חיים. כאשר האבוס את תחמיצי החש"ח לעגלי פיטום, ירדה נצילות המזון ב-8%, לעומת תחמיצי הביקורת. ירידה זאת בנצילות מצביעה על הערך האנרגטי הנמוך יותר של תחמיצי החש"ח.
- סיכום:** הוספת חש"ח לתחמיצים עשוי להעלות את תכולתם בחלבון ולשפר את עמידותם האירובית. ברם, בניסויים רבים נמצא כי הוספת החש"ח גרמה בעקביות לעליה בשיעור הפחתה, ולירידה בערך התחמיץ.

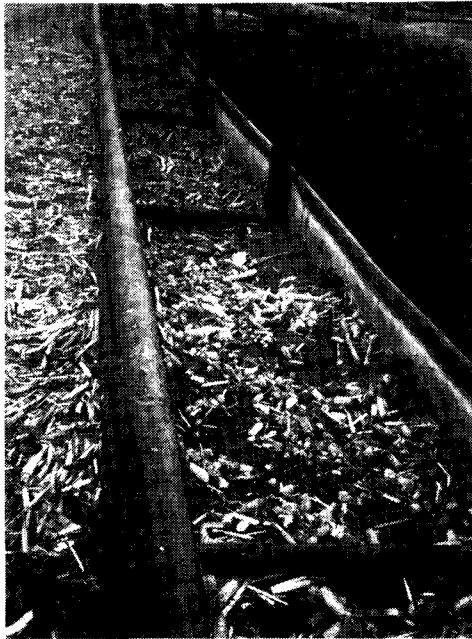
BBD – מחלה של מי?

בחוברת יולי 1993 של Dairy Herd Management כותב הוטרנר ג'נקס בריט על נושא זה, תוך שהוא מזכיר שורה שלמה של מחלות בקר אותן מכנים בדרך כלל בראשי-תיבות של שמותיהן הרפואיים, כגון IBR (Infectious Bovine Rhinotracheitis), BVD (Bovine Virus Diarrhea), BVD (Bovine Leucosis Virus), הנה, לאחרונה מצא לנכון לכתוב מחלה מעשה ידי-אדם בסימן BBD (Bare Bunk Disease), או בשפת עבר "מחלת האבוס הריק", העלולה לגרום לאבדן ייצור מוחשי מאד בקרב עדרי חלב. הנה תיאור "המחלה", גורמיה ותרופות למניעתה ו/או ריפוייה, מפי הרופא הוטרנרי שמוזכר כאן. (מ.מ.)

אפילו בשיטת ההזנה המודרנית על בסיס מנה כולית, לא פעם מזדמן לי לראות פרות ליד אבוס ריק מוקדם אחר-הצהריים. כוונתו מעשי מצאתי לנכון לתכנן מנות כחלק מעבודתי כרופא. כך כבר נהגתי לגבי מאות קבוצות של בהמות שונות לפי תצורות התזונתיות. העדרים בעלי התנובה הטובה ביותר הם אלה בהם שוקלים, מערבלים, בודקים ועוקבים אחר מנתם היומית. לא די בלהיצמד לטבלאות ההזנה, אלא חייבים גם לשים לב איזה מזונות נאכלים יותר בתאבון; צריך לבדוק איזה הרכב מנה משאיר שאריות באבוס מעת חלוקתה ועד החלוקה הבאה. יש לערוך בדיקות חוזרות ונשנות של רכיבי המנה הכולית המעורבלת; גם צריך לבקר לעתים מזומנות את מהימנותה של

מתי יש אירוע BBD? – כאשר הפרות רוצות לאכול, אך האבוס ריק, או שהוא רחוק מדי, או שהוא מכיל מזון בלתי ראוי לאכילה. פרות המניבות תנובה גבוהה מבלות רב זמן באכילה, ברביצה או בחצר ההמתנה בטרם חליבה. היה ולפרה בא לה לאכול עוד ואין מזון זמין ברגע זה, צריכת החומר היבש שלה תקטן ועמה יורדת התנובה.

משום-מה, יש רפתנים הנוטים לחשוב שהכי טוב לשמור את פרותיהן מעט רעבות כדי להבטיח שאמנם הן מלקקות את השאריות מתחתית האבוס במשך כמה שעות בטרם יזכו למזון נוסף. הפעם היחידה שמותר להעניש פרה בצורה כזאת היא במשך 3-4 ימים לאחר שיובשה.

יש אבוסים שקשה לנקותם, אלא ידנית.

- יש לדאוג לכך, שבאבוס יימצא מזון טרי במשך 22 שעות של היממה. קרוב לוודאי, שבימי הקיץ יהיה צורך בשלוש חלוקות מזון ביממה!
- צריך לדאוג לנקיון של שקתות המים, במספר מספיק לגודל הקבוצה, על מנת שלרשות הפרות יעמדו מים נקיים וקרירים בכמות מספקת. אם שיעור החומר היבש במנה עולה על 60%, הוספת מים למנה הכולית עשויה לשפר את צריכתה.
- רצוי להעריך את צריכת החומר היבש למעשה מדי שבוע.
- חשוב לדעת את הרכב התערובת לפרטיו, בעיקר ביחס להאבסת פרות גבוהות תנובה.
- יש להבטיח את קרבת האבוס למקום הימצאן של הפרות (בעיה זאת כמעט ולא קיימת ברפתות בישראל).
- שמור על נקיון האבוסים.
- היעזר במדריך/תזונאי, ברפתנים שכנים ורחוקים, ולמד מנסיונם בהפעלת תכניות הזנה.

מערכת השקילה במרכז המזון או/ו בעגלה המערבלת; חשוב ביותר להעריך את מצבן הגופני של הפרות ואת רמת ייצורן – ובנוסף לזה לשים לב ולבצע את כל אותם דברים קטנים העשויים לגרום לכך, שאצל רפתן אחד הפרות מייצרות 8 ליטר יותר בממוצע ליום מאשר אצל שכנו, אפילו מנת מזון זהה לגמרי.

אפשר למנוע BBD על ידי הקפדה בפרטים,

גדולים כקטנים. העובד האחראי לחלוקת המזון אכן מהווה גורם בעל חשיבות מכרעת בהקשר לנושא הנדון. לפעמים נח להפקיד עבודה זאת בידי עובד חדש או זמני החסר את ההכשרה והנסיון הדרושים, ויש עוד כל מיני תקלות מכניות ואירגוניות בלתי צפויות שיש להתגבר עליהן. על מנת למנוע אירועי BBD מן הראוי להיעזר בכמה המלצות מעשיות:

- יש לבדוק את הרכב וטיב כל רכיבי המנה.
- אם מדובר במנה כולית, רצוי לבדוק מדי חודש.
- לשקול ולערבל המזונות השונים בהתאם להמלצת המדריך התזונאי.

אוכלות קש... איזה שיעמום!